

На основу члана 4.8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и чл. 7. и 9. Правилника о тарифном поступку (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), рјешавајући по захтјеву Независног оператора система у Босни и Херцеговини, број 87/18 од 26. октобра 2018. године, на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију, одржаној 19. фебруара 2019. године, донијета је

ОДЛУКА

1. Независном оператору система у Босни и Херцеговини се одређује потребни годишњи приход за 2019. годину у износу од 7.720.147 КМ.
2. Утврђује се тарифа за рад независног оператора система у износу од:
  - 0,0047 фенинга/kWh, коју плаћају произвођачи, и
  - 0,0563 фенинга/kWh, коју плаћају купци.
3. Потребни годишњи приход за 2019. годину се одобрава у структури и износима наведеним у трећој колони следеће табеле:

Опис	2019. захтјев	2019. одобрено	Индекс (3/2)	
1	2	3	4	
Трошкови материјала	87.500	61.000	0,697	
Трошкови енергената и комунални трошкови	185.760	118.000	0,635	
Трошкови услуга	1.853.419	1.549.894	0,836	
Бруто плате и накнаде запосленим	4.306.982	3.513.974	0,816	
Амортизација	972.629	924.099	0,950	
Финансијски трошкови	460.675	386.280	0,839	
Путни трошкови	160.000	130.000	0,813	
Остали порези и таксе	41.330	29.500	0,714	
Остали расходи	1.089.041	1.007.400	0,925	
А. Укупно трошкови и расходи	9.157.336	7.720.147	0,843	
1. Вишак прихода	500.000			
2. Вишак расхода				
3. Остали приходи		200.000		
4. Приходи од електричне енергије (А+1-2-3)	9.657.336	7.520.147	0,779	
Вишак прихода из претходног периода				
Б. Укупно приходи (3+4)	9.657.336	7.720.147	0,843	
С. Енергија (kWh)	производња	15.533.974.278	16.090.000.000	1,036
	потрошња	12.031.320.192	12.031.320.192	1,000
Д. Тарифа (фенинг/kWh)	произвођачи	0,0062	0,0047	0,752
	купци	0,0722	0,0563	0,779

4. Независни оператор система у Босни и Херцеговини и Електропренос Босне и Херцеговине дужни су да по истеку сваког календарског мјесеца, у сарадњи са власницима лиценце за дистрибуцију електричне енергије, купцима који су директно прикључени на преносни систем и власницима лиценце за производњу електричне енергије који посједују производне објекте прикључене на преносни систем, укључујући објекте у пробном раду, сачине извјештај о енергетским величинама у свим тачкама ињектирања у, као и преузимања из преносног система.
5. На основу извјештаја из тачке 4. ове одлуке, за купца прикљученог на преносни систем, услуге независног оператора система фактуришу се његовом снабдјевачу,

а за купца прикљученог на дистрибутивни систем оператору дистрибутивног система (ОДС), односно правном лицу у оквиру којег ОДС дјелује. Услуге независног оператора система произвођачу који ињектира и/или преузима електричну енергију из преносног система фактуришу се лиценцираном произвођачу, односно правном лицу у оквиру којег произвођач дјелује.

6. Тарифа за рад независног оператора система не наплаћује се за енергију преузету у пумпном начину рада.
7. Тарифа одређена овом одлуком се користи приликом одређивања тарифа/цијена за крајње купце, према структури тарифних елемената у оквиру појединих категорија потрошње.
8. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а примјењује се од 1. марта 2019. године.

Диспозитив одлуке објављује се у “Службеном гласнику БиХ”, службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Поступак за одређивање тарифе за рад независног оператора система и тарифа за системску и помоћне услуге покренут је по захтјеву Независног оператора система у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: НОС БиХ), број 87/18 од 26. октобра 2018. године (запримљен 30. октобра 2018. године, под бројем 04-28-5-427-1/18). Одлука о тарифама за системску и помоћне услуге (“Службени гласник БиХ”, број 8/19) донијета је 24. јануара 2019. године, у чијем се образложењу сумирају процесне радње. Због тога се умјесто понављања описа тока поступка, референтних докумената и поднесака, регулаторних принципа и релевантног правног оквира у образложењу ове одлуке, Државна регулаторна комисија за електричну енергију (у даљем тексту: Комисија) позива на односне дијелове образложења Одлуке број 04-28-5-427-52/18 од 24. јануара 2018. године, којом је утврдила тарифе за системску и помоћне услуге, а чији је интегрални текст доступан на званичној интернет презентацији Комисије.

Комисија констатује да је Извјештај водитеља поступка пружио разумну основу да на предоченим подацима, аргументима и појашњењима, те коментарима НОС-а БиХ и заинтересованих лица датим на приједлог овог Извјештаја, након што их је пажљиво размотрила и процијенила, Комисија донесе своју коначну одлуку о тарифи за рад независног оператора система. У вези са предметом ове одлуке, умјешач “ЕФТ - Рудник и Термоелектрана Станари”, д.о.о. Станари није имао примједби на Извјештај водитеља поступка, а коментари НОС-а БиХ и умјешача ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине”, д.д. Сарајево, МХ “Електропривреда Републике Српске”, Матично предузеће, а.д. Требиње, ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне”, д.д. Мостар, “R-S Silicon”, д.о.о. Мркоњић Град и “Алуминиј”, д.д. Мостар у најкраћем се резимирају како слиједи:

НОС БиХ оповргава наводе и разматрања у Извјештају водитеља поступка и инсистира на одобравању свих трошкова на захтијеваном нивоу, те очекује да ће Комисија крајње озбиљно и одговорно размотрити њихове примједбе и прихватити чињенице дате, како у планским документима, тако и у додатним одговорима у току јавне расправе.

Умјешач ЈП “Електропривреда Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево, у својим коментарима на Извјештај водитеља поступка, наводи да се слаже са препоруком да се

не одобри значајно повећање трошкова радне снаге. Наводе и да су нека друга повећања трошкова неоправдана у траженом износу, али да се, с обзиром на све познате околности, предложено повећање укупне суме трошкова у проценту од 17,9 % може прихватити. Сматрају да није погодан тренутак за примјену “Г” компоненте и да се цјелокупна тарифа за рад независног оператора система настави исказивати преко “Л” компоненте.

У коментарима, МХ “Електропривреда Републике Српске”, Матично предузеће, а.д. Требиње предлаже да тарифа за рад независног оператора система буде изражена у 100 % износу кроз “Л” компоненту, односно да “Г” компонента коју плаћају произвођачи буде 0. Такође, предлажу да тарифа за рад независног оператора система износи до 0,0592 фенинга/kWh, колика је, задњом Одлуком о утврђивању тарифних ставова за кориснике дистрибутивних система у Републици Српској, “Електропривреди Републике Српске” призната од стране Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске.

ЈП “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне”, д.д. Мостар сматра да су процјене и закључци наведени у Извјештају водитеља поступка начињени реално и објективно и да подржава варијанту у којој егзистира “Г” компонента у израчуну тарифе за рад независног оператора система.

У коментарима умјешача “R-S Silicon” д.о.о. Мркоњић Град се наводи да се овај субјект противи устаљеном правилу пробијања одобрених трошкова од стране НОС-а БиХ и да таква понашања требају бити санкционисана од стране ДЕРК-а. Не слажу се са приједлогом у Извјештају водитеља поступка да се трошкови амортизације одобре у износу 924.099 КМ за 2019. годину, јер сматрају да није оправдано да се посљедице погрешних или неовлашћених одлука преваљују на крајње потрошаче. Подржавају приједлог да се у складу са Методологијом за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге – пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, бр. 93/11, 61/14 и 95/16), тарифа за рад независног оператора система подијели на “Г” и “Л” компоненту.

Умјешач “Алуминиј”, д.д. Мостар сматра да износ “Г” компоненте треба расти уколико извоз електричне енергије из Босне и Херцеговине остане на садашњем нивоу или се буде повећавао. Такође, предлажу да, на основу овог тарифног поступка, ДЕРК покрене иницијативу за измјене Тарифне методологије у смјеру квалитетнијег оцјењивања утицаја великог купца са сталном потрошњом.

При доношењу одлуке у поступку одређивања тарифе за рад независног оператора система, Комисија усмјерава своја разматрања на све елементе у трошковној структури које је истицао подносилац захтјева, анализу трошкова и прихода изложену у Извјештају водитеља поступка, као и коментаре подносиоца захтјева и умјешача поднесене током цијелог поступка, те цјеловитом опсервацијом одлучује о поднијетом захтјеву. Трагом такве обавезе, Комисија излаже своја сљедећа становишта:

Код одређивања трошкова материјала, Комисија прихвата приједлог водитеља поступка и сматра разумним трошкове материјала у 2019. години одобрити у висини од 61.000 КМ. Имајући у виду да ће 2019. бити искуствена година за будућа прецизнија планирања ове групе трошкова, Комисија подржава аргументацију водитеља поступка приликом обраде ставки планираних трошкова НОС-а БиХ за енергенте и комуналне трошкове и одобрава предложени износ од 118.000 КМ.

Приликом одређивања трошкова услуга, Комисија, као и у ранијим тарифним поступцима, посебну пажњу усмјерава на износ трошка услуга одржавања SCADA

система и софтверске опреме, те, прихватајући аргументацију подносиоца захтјева, повећава износе у односу на приједлог водитеља поступка. За трошак услуга одржавања SCADA система одобрава се тражени износ од 275.000 КМ, а за услуге одржавања софтверске опреме износ од 300.000 КМ. Прихвата се и сугестија умјешача да сви трошкови и камате по кредиту обрачунате и/или плаћене до момента стављања средства у употребу, требају бити приписане трошку стицања, те ући у набавну вриједност сталног средства које се онда амортизује у процијењеном амортизационом вијеку, те се на овакав начин третира и планирани трошак EBRD кредита у оквиру ове групе. Имајући у виду разумна објашњена водитеља поступка, као и значај тема *‘Студије техно-економске оправданости приступања IGCC кооперацији’* и *‘Студије о могућностима интеграције неуправљивих извора ЕЕ’*, Комисија сматра оправданим признати и одобрити предложени износ од 45.000 КМ за ову намјену. Комисија посебно истиче потребу редуковања свих трошкова који се директно могу контролисати од стране регулисаног субјекта и у ситуацији опште економске кризе ограничава трошак репрезентације НОС-а БиХ на износ од 30.000 КМ. Не спорећи значај и потребу стручног усавршавања запосленика НОС-а БиХ, Комисија сматра да се износ трошка за ову намјену може редуковати успоставом одговарајућих приоритета и коришћењем различитих модалитета у пракси.

Признаје се и оправдава трошак регулаторне накнаде и трошак подношења захтјева за издавање лиценце за 2019. годину у укупном износу од 73.000 КМ. Сматрајући да НОС БиХ може утицати и на износе осталих појединих трошковних позиција (трошкови одржавања опреме, услуге рекламе и остале услуге) без угрожавања функционалности и свога рада, те пратећи досадашњу реализацију, Комисија одобрава трошак услуга у укупном износу од 1.549.894 КМ.

Сагледавајући досадашња остварења трошкова радне снаге у односу на одобрена, евидентна су значајнија одступања. НОС БиХ у свом тарифном захтјеву планира износ трошка радне снаге на увећаном нето просјеку у односу на остварење у 2018. години од 5 %, те повећаном просјечном броју запослених за шест извршилаца. Комисија сматра да се износ овог трошка мора прилагодити садашњој економској ситуацији у Босни и Херцеговини, те цијенећи напријед наведено и чињеницу да се, уз сагласност Управе НОС-а БиХ, тренутно на неплаћеном одсуству налазе три запосленика, од чега два на период од годину дана, Комисија на позицији трошкова радне снаге за 2019. годину одобрава износ од 3.513.974 КМ. Сматра се да, у оквиру одобрених средстава, НОС БиХ, у циљу извршавања свих својих задатака, има могућност и за запошљавање новог кадра.

НОС БиХ је затражио одобрење трошка амортизације за 2019. годину у износу од 972.629 КМ, као резултат обрачуна амортизације на сва средства која НОС БиХ користи. Комисија прихвата аргументе умјешача и стављане замјерке на поједине амортизационе стопе и процијењени животни вијек одређених средстава, те подржава приједлог водитеља поступка да се укупан трошак амортизације умањи за разлику трошка амортизације објекта Резервног центра са животним вијеком од 20 и 35 година, и да се, посљедишно, за 2019. годину за укупни трошак амортизације одобри износ од 924.099 КМ. Истовремено се сугерише НОС-у БиХ да преиспита своје рачуноводствене политике у дијелу процјене животног вијека основних средстава, обзиром на њихов начин употребе, како би у будућности кореспондирани са приступом ДЕРК-а приликом оправдавања трошкова.

Уз тарифни захтјев, НОС БиХ је доставио и отплатне планове кредита који би требали бити оперативни у 2019. години. Укупне камате по свим кредитима, према захтјеву, износе 423.640 КМ, док захтијевани трошкови осигурања износе 37.035 КМ. Као и код

разматрања појединих трошкова услуга, прихвата се сугестија умјешача да се камате обрачунате и/или плаћене до момента стављања средства у употребу требају приписати трошку стицања, те ући у набавну вриједност сталног средства које се онда амортизује у процијењеном употребном вијеку. У том смислу, сматра се логичним камату на неповучена средства из новог EBRD кредита разложити, па и признати кроз трошак амортизације, на период у којем ће се користити стално средство које се финансира из тог кредита. С обзиром да у 2019. години неће доћи до активације сталног средства, утолико се неће ни појавити трошак припадајућег дијела ове камате. Истовремено, Комисија и даље очекује да се подносилац захтјева у потпуности придржава одредби Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, број 35/04), у смислу да сваком кредитном задужењу НОС-а БиХ, узимању зајма или прихваћању неповратних донација, претходи усвајање плана инвестиција, инвестициона одлука управљачких структура НОС-а БиХ, уз благовремено информисање ДЕРК-а и, према потреби, одобрење ДЕРК-а у складу са законом дефинисаним овлаштењима. Имајући све претходно у виду, Комисија признаје износ финансијских трошкова од 386.280 КМ.

Путни трошкови су група трошкова која има прилично уједначено остварење током претходних година. Узимајући у обзир да су ово трошкови на које регулисани субјект може утицати, чини се разумним одобрити износ приближан одобреном за 2018. годину, па за ову ставку Комисија у 2019. години одобрава износ од 130.000 КМ.

Остали порези и таксе су група трошкова која првенствено обухвата таксе и порезе који не зависе од резултата пословања. Анализирајући остварење ових трошкова у ранијем периоду, Комисија сматра разумним за 2019. годину одобрити износ у висини од 29.500 КМ.

У погледу одређивања висине осталих расхода, Комисија респектује чињеницу високог износа чланарине за ENTSO-E и исти одобрава на траженом нивоу од 805.400 КМ. Истовремено се на појединим трошковима из ове групе могу остварити одређене уштеде, те се одобравају остали расходи укупно у висини од 1.007.400 КМ.

Имајући у виду претходна разматрања и одобравање појединачних трошкова, укупни оправдани трошкови НОС-а БиХ за 2019. годину износе 7.720.147 КМ. Приход НОС-а БиХ треба да покрије све наведене оправдане трошкове регулисаног субјекта тј. да је једнак износу тих трошкова. Ипак, мора се имати у виду да ће НОС БиХ у 2019. години имати и приход од ревизије елабората, те приход по основу учешћа у CROSSBOW пројекту. Комисија подржава приједлог водитеља поступка да се овај приход, на основу реализације у 2018. години, може процијенити на износ од укупно 200.000 КМ, и у том износу умањити укупан потребни приход, имајући у виду да, према рачуноводственим правилима, НОС БиХ евидентира исти износ на трошковима радне снаге, те је ефекат неутралан са аспекта биланса успјеха.

Стављајући у релацију укупне оправдане трошкове и остале приходе НОС-а БиХ, долази се до потребног прихода за 2019. годину који се треба остварити из тарифе за рад у износу од 7.520.147 КМ. На основу изведених анализа захтијеваних трошкова, расхода и осталих прихода подносиоца захтјева, Државна регулаторна комисија за електричну енергију, као потребни годишњи приход Независном оператору система у Босни и Херцеговини за 2019. годину, утврђује и одобрава укупни износ од 7.720.147 КМ.

С обзиром на остварења електроенергетског биланса у БиХ за 2018. годину и количине преузете енергије почетком 2019. године, може се оцијенити да је процјена испоруке електричне енергије са мреже преноса у износу од 12.031.320.192 kWh из Биланса за

2019. годину, који је израдио НОС БиХ, реалнија од приједлога водитеља поступка (12.100.000.000 kWh), док се истовремено, у складу са приједлогом водитеља поступка, производња електричне енергије на мрежи преноса може реално процијенити на 16.090.000.000 kWh.

Стављањем потребног прихода који се треба остварити из тарифе у релацију са енергијом коју произвођачи инјектирају у мрежу преноса и коју преузимају купци са мреже преноса, одређена је тарифа за рад независног оператора система. Као и у претходном тарифном поступку, дио потребног прихода НОС-а БиХ који се односи на тарифу коју плаћају произвођачи, се, у складу са Методологијом, одређује на нивоу од 10 % потребног прихода који се остварује из тарифе. На основу свега претходно наведеног у овом образложењу, утврђује се тарифа за рад независног оператора система као у диспозитиву одлуке.

Такође, осврћући се на захтјев умјешача за непримјењивање тарифе за рад независног оператора система у погледу енергије преузете у пумпном режиму рада, те већ претходно устаљене праксе, Комисија одлучује да се, за енергију преузету у пумпном начину рада, произвођачима не наплаћује тарифа за рад независног оператора система.

Као и до сада, ДЕРК ће константно пратити примјену одређене тарифе и по потреби приступити подешавању исте. Појединачне компоненте потребног прихода, НОС БиХ је у обавези финансирати у оквирима овом одлуком одобрених вриједности.

Тарифа одређена у напријед наведеном износу, по увјерењу Комисије, обезбјеђује потребни приход за ефикасан, сигуран и поуздан рад НОС-а БиХ, односно омогућава покриће свих разумно насталих трошкова и расхода у пословању. У оквирима разумног дискреционог права Комисије да потврди репрезентативност и оправданост свих поднијетих података и тврдњи, да процијени степен вјероватноће остварења свих процијењених трошкова и расхода, на основу свеобухватног разматрања свих доказа истакнутих у захтјеву, Извјештају водитеља поступка, коментарима подносиоца захтјева и заинтересованих страна (умјешача), Комисија доноси одлуку као у диспозитиву.

Сходно члану 14. Правилника о тарифном поступку, подносилац захтјева као регулисани субјект има обавезу обезбиједити приступ јавности званично одобреној тарифи, тако да одлуком одобрена тарифа буде на располагању јавности у његовој главној канцеларији током радних дана и објављена на његовој званичној интернет презентацији.

У складу са чланом 9.2 Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини, против одлуке о одобрењу тарифа може се покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине подношењем тужбе у року од 60 дана од дана пријема ове одлуке.

Број: 04-28-5-427-59/18
19. фебруар 2019. године
Тузла

Предсједавајући Комисије
Милорад Тушевљак